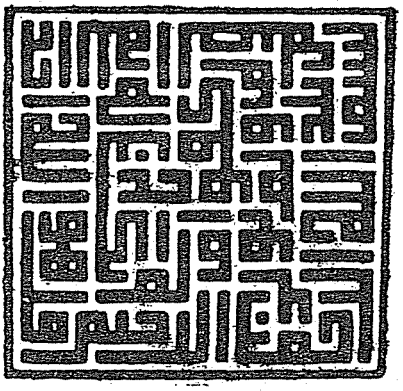
6

İslâm Ansiklopedisi

20 OCAK 1989

ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ

İLÂHİYÂT FAKÜLTESİ DERGİSİ

6. Sayı

Atatürk Üniversitesi Basımevi — ERZURUM, 1986

MU'ALLAḲÂT, ŞERH VE BASKILARI, TERCÜMELERİ

Dr. Süleyman TÜLÜCÜ

I- MU'ALLAḲÂT:

el-Mu'allaḳât, İslâm öncesi yedi Arap kasîdesinin yer aldığı mecmuaya verilen isimdir. Bu mecmua, eski Arap şiiri mahsulünün en güzel numunelerini temsil etmekte olup, Arap edebiyatında emsalsiz bir mevki kazanmıştır (1). Yaygın olan kanaata göre, bu özel şiirleri Ḥammâd er-Râviye (öl. 156/772) toplamıştır (2).

1- "Mu'allaḳât" Adının Menşe'i ve Mu'allaḳât'a Verilen İsimler:

"*Mu'allaḳât*" adının menşe'i ve ifade ettiği anlam, oldukça kapalılık gösterir. İbn 'Abdi Rabbihî (öl. 328/940)'nin "*el- 'Iḳdu'l-Ferîd*" adlı eserinde ilk defa yer alan ve çok yayılmış olan bir menkıbeye göre, bu şiirler, üstünlükleri dolayısiyle seçilmişler (3) ve Mısır keten bezinden yapılmış tomarlara altın harflerle yazılarak, Mekke'deki Kâbe'nin duvarlarına asılmışlardı (4). Maamâfih

---

1- A.F.L. Beeston, Mu'allaḳât, çev. Süleyman Tülücü, İİFD, III (1979), s. 419.

2- Ebu'l-Berekât İbnu'l-Enbârî, Nuzhetu'l-Elibbâ, fî Ṭabaḳâti'l-Udebâ', nşr. M. Ebu'l-Faḍl İbrâhim, Kahire 1386/1965, s. 35; İbn Ḫallikân, Vefeyâtu'l-A'yân ve Enbâ'u Ebnâ'i'z-Zamân, nşr. İḥsân 'Abbâs, Beyrut 1969, II, 206; Corcî Zeydân, Târîḫu Âdâbi'l-Lugati'l-'Arabiyye, Beyrut (ts.), II, 411; Nâşıruddîn el-Esed, Meşâdiru'ş-Şi'ri'l-Câhilî ve Ḳıymetuhe't-Târîḫiyye, Kahire 1962, s. 169, R.A. Nicholson, A Literary History of the Arabs, Cambridge 1969, s. 128; I. Goldziher, A Short History of Classical Arabic Literature, translated by J. Desomogyi, Berlin 1966, s. 32-33; C. Van Arendonk, Hammâdürrâviye, İA, V/I, 194; ayrıca bk. M.J. Kister, The Seven Odes. Notes on the Compilation of the Mu'allaqât, RSO, XXXXIV (1969), s. 27 v. dd.; M. Bakir Alwan, Is Hammad the Collector of the Mu'allaqāt, IC, XXXXV (1971), s. 263 v.dd.

3- Rivâyete göre, bu şiirler, 'Ukâẓ, panayırında tenkit süzgecinden geçtikten sonra seçiliyorlardı. Bk. R.A. Nicholson, a.g.e., s. 101; Muḥammed Ḥuseyn Heykel, Fî Menzili'l-Vaḥy, Kahire 1967 ,s. 390.

4- İbn 'Abdi Rabbihî, el-'Iḳdu'l-Ferîd, nşr. Aḥmed Emîn v.b., Kahire 1385/1965, V, 269; Abdurraḥman Fehmî, Medresetü'l-Arab, I, Kostantîniyye 1304, s. 76; R.A. Nicholson, a.g.e., s. 101; Cemal Muhtar, Cahiliyye Devri Şiiri, DD, I/I (1964), s. 48.

bu, "*muʿallaḳ*" ("asılmış") kelimesinin mutat mânâsının aslını izah etmek maksadiyle uydurulmuş bir rivâyet (5) olduğu için, reddedilebilir.

Birçok ileri gelen müellifler (T. Nöldeke, C. J. Lyall, R. A. Nicholson), "*Muʿallaḳât*" kelimesinin "*ʿilḳ*" (6) ("değerli şey") isminden müştak olduğu (7) görüşüne sahip olmuşlardır. Yâni bu kelimenin anlamı "beğenilmiş kıymetli şiirler" olmalıdır (8).

Muʿallaḳât'a ayrıca, "*el-Meşhûrat*" (9) ("Meşhurlar"), "*es-Sebʿu'ṭ-Ṭıvâl*" (10) ("Yedi Uzun Kasîde"), "*es-Sumûṭ*" (11) ("Dizili İnciler"), "*el-Muẕehhebât*" (12) "Yaldızlı Şiirler") ve "*es-Sebʿıyyât*" (13) ("Yediler" yâni "Yedi Kasîde") adları da verilmektedir.

2- Muʿallaḳât Şâirleri (14):

İbn ʿAbdi Rabbihî, *Muʿallaḳât* şâirleri olarak şu şâirlerin adlarını vermektedir:

5- Ebu'l-Berekât İbnu'l-Enbârî (öl. 577/1181), yukarıda mezkûr eserinde (s. 35), bu rivâyetin uydurma olduğunu söylemektedir. Krş. Yedi Askı (el-Muʿallaḳâtu's-Sebʿ) nşr. ve trc. Şerefeddin Yaltkaya, İstanbul 1943, Önsöz, s. 5; İsmâil Hâmi Dânişmend, İzahlı İslâm Tarihi Kronolojisi, I, İstanbul, 1960, s. 261 v.d.; Cemal Muhtar, a.g.m. DD, I/I (1964), s. 48.

6- Bu kelimenin anlamı için bk. el-Cevherî, eş-Ṣıḥâḥ, nşr. A. ʿAbdulğafûr ʿAṭṭâr, Kahire 1377, IV, 1530; İbn Manzûr, Lisânu'l-ʿArab, nşr. Dâru Ṣâdir, Beyrut 1388/1968, X, 268; ez-Zebîdi, Tâcu'l-ʿArûs, Mısır 1307, VII, 22; ʿOmer Ferrûḫ, Târîḫu'l-Edebi'l-ʿArabî, Beyrut 1388/1969, I, 75.

7- C.J. Lyall, Translations of Ancient Arabian Poetry, London 1885, Introduction, s. XLIV; R.A. Nicholson, a.g.e., s. 101.

8- Diğer birkaç mânâsı için bk. J. Robson, The Meaning of the Title al-Muʿallaqāt, JRAS (1936), s. 83 v.dd.

9- A.F. L., Beeston, a.g.m., İİFD, III (1979), s. 419, 422.

10- Msl. bk. İbnu'n-Nedîm, el-Fihrist, Matbaʿatu'l-İstiḳâme, Kahire (ts.) s. 118; Ebu'l-Berekât İbnu'l-Enbârî, a.g.e., s. 35, 235, 264, 291, 372; R.A. Nicholson, a.g.e., s. 103.

11- Ebû Zeyd el-Ḳureşî, Cemheretu Eşʿâri'l-ʿArab, Beyrut 1383/1963, s. 80; İbn Reşîḳ, el-ʿUmde fî Meḥâsini'ş-Şiʿr ve Âdâbihî ve Naḳdih, nşr. M. Muḥyiddîn ʿAbdulḥamîd, Mısır 1383/1963, I, 96; Cl. Huart, Arab ve İslâm Edebiyatı, çev. Cemal Sezgin, Ankara 1971, s. 17; I. Goldziher, a.g.e., s. 33; Mehmed Fehmî, Târîh-i Edebiyyât-ı Arabiyye, I, İstanbul, 1917, 558; İsmâil Hâmi Dânişmend a.g.e., s. 261; Fuat Sezgin, Geschichte des Arabischen Schrifttums, Leiden 1975, II, 46.

12- İbn ʿAbdi Rabbihî, a.g.e., V, 269; İbn Reşîḳ, a.g.e., I, 96; Nâṣıruddîn el-Esed, a.g.e., s. 169.

13- Ebû Bekr el-Bâḳıllânî, İʿcâzu'l-Ḳurʿân, nşr. es-Seyyid Aḥmed Saḳr, Kahire 1963, s. 159, krş. Ebû Bekr İbnu'l-Enbârî, Şerhu'l-Ḳaṣâ'idi's-Sebʿıt'-Ṭıvâl Câhiliyyât, nşr. ʿA.M. Hârûn, Kahire, 1963, nâşirin mukaddimesi, s. 11; eş-Şehristânî, el-Milel ve'n-Niḥal, nşr. M. Seyyid Kîlânî Kahire 1381/1961, II, 244.

14- *Muʿallaḳât* ve Şâirlerinin hayatları için bk. İbn Ḳuteybe, eş-Şiʿr ve'ş-Şuʿarâʾ, nşr. A.M. Şâkir, Kahire, 1966, I-II; Ebu'l-Ferec el-İṣfahânî, Kitâbu'l-Ağânî, nşr. Dâru'ş-Şekâfe, Beyrut 1376/1957 v. dd., I-XXV; Bedevî Ṭabâne, Muʿallaḳâtu'l-ʿArab, Kahire 1387; Fuat Sezgin, a.g.e., II, 46-53, 109-132; Süleyman Tülücü, Muʿallaḳât ve Şâirleri Üzerinde İncelemeler, Erzurum 1979 (Atatürk Üniv.İslâmî İlimler Fakültesi, Doktora öncesi basılmamış seminer çalışması). Ayrıca bk. Muṣṭafâ el-Ğalâyînî, Ricâlu'l-Muʿallaḳâti'l-ʿAşr, Beyrut 1912.

İmru'ulḳays (öl. M. 545'e doğru), *Zuheyr* (öl. M. 609), *Ṭarefe* (öl. 564'e doğru), *ʿAntere* (öl. M. 600), *ʿAmr b. Kulṣûm* (öl. M. 584'e doğru), *Lebîd* (öl. 40/660-61) ve *el-Ḥâriṣ b. Ḥıllize* (15) (öl. M. 570'e doğru). Umumiyetle bu yedi isim, *Muʿallaḳât* şâirleri olarak benimsenmiş bulunmaktadır. Tanınmış âlim Ebû ʿUbeyde (öl. 210/825), bu mutat olan listedeki *ʿAntere* ve *el-Ḥâriṣ b. Ḥıllize*'nin yerine *en-Nâbiğa ez-Zubyânî* (öl. M. 604'den sonra) ve *el-Aʿşâ* (=Meymûn b. Ḳays (öl. 7/629)'yı koyar (16). Meşhur edebiyat âlimi İbn Ḳuteybe (öl. 276/889), *ʿAbîd b. el-Ebraş* (öl. M. 605)'i (17) ve İbn Ḫaldûn (öl. 809/1406) da *ʿAḳlame b. ʿAbede* öl. M. 597) 'yi (18) *Muʿallaḳât* şâirleri arasında sayar. Bu duruma göre, *Muʿallaḳât*'a dâhil olan şâirlerin sayısı 10'u aşmaktadır.

Muʿallaḳât şâirlerinin en eskisi, M. VI. asrın ilk yarısında yaşamış görünen *İmru'ulḳays*'tır. Diğerleri bu asrın son yarısında yaşamışlardır. Bunlardan sadece *Lebîd* (19)) müsüman olmuş ve İslâm devrinde de uzun müddet yaşamıştır (20). Münekkitler ve antoloji müellifleri, bu şâirlere dâir pek çok menkıbeyi nesilden nesile nakletmişlerdir. Bunların bir özeti, A. J. Arberry'nin "*The Seven Odes*" (London 1957) adlı eserinde bulunmaktadır (21).

II- MUʿALLAḲÂT'IN ŞERH VE BASKILARI (22):

Muʿallaḳât'ı teşkil eden kasîdeler, toplanmalarından itibaren büyük bir ilgi görerek, müteaddit kimseler tarafından şerh edilmiştir. Bâzıları (meselâ, Ebû Bekr İbnu'l-Enbârî, Ebû Caʿfer en-Naḥḥâs, ez-Zevzenî, et-Tibrîzî v.b.), hemen hemen *Muʿallaḳât*'ın tamamını, bir kısmı (meselâ, Ebû Usâme Cunâde b. Muḥammed el-Ezdî, Muḥammed b. Bedriddîn el-ʿAvfî, Muḥammed Yârcenk Bahâdur v.b.) da, *Muʿallaḳât*'tan ancak bir veya birkaçını şerh etmiştir. Diğer taraf-

---

15- İbn ʿAbdi Rabbihî, a.g.e., V, 269-270.

16- E.û Zeyd el-Ḳureşî, a.g.e., s. 80; İbn Reşîḳ, a.g.e., I, 96; krş. Şevḳî ḳayf, Târîḫu'l-Edebi'l-ʿArabî, I, el-ʿAṣru'l-Câhilî, Kahire, 1960, s. 176.

17- İbn Ḳuteybe a.g.e., I, 268.

18- İbn Ḫaldûn, Muḳaddime, 4. baskı, Beyrut 1981, s. 581, Tr. trc. Zâkir Kadirî Ugan, İstanbul, 1970, III, 266.

19- *Lebîd* için bk. Süleyman Tülücü, Lebîd, Diyanet Dergisi, sayı 98-99 (Temmuz-Ağustos 1970), s. 231-234.

20- Krş. Ebû Hâtim es-Sicistânî, el-Muʿammerûn ve'l-Veṣâyâ, nşr. ʿAbdulmunʿım ʿAmîr, Kahire 1961, s. 77.

21- A.F.L. Beeston, a.g.m., İİFD, III (1969) s. 423.

22- *Muʿallaḳât*'ın metni genellikle şerhli olarak basılmış bulunmaktadır. Şerhsiz olarak basılan *Muʿallaḳât* metinleri arasında şunları zikredebiliriz: F.A. Arnold, Septem Moallakat, Leipzig, 1850; L. Abel, Die Sieben Mo'allaqât, Berlin 1891; F.E. Johnson, Mu'allaḳât, The Seven Poems Suspended in the Templeat Mecca, London 1894; Sebʿa-i Muʿallaḳa, Cevnpûr, 1900; es-Sebʿu'l-Muʿallaḳât, Delhi 1905; Yedi Askı (el-Muʿallaḳâtu's-Sebʿ), İstanbul, 1943; el-Muʿallaḳâtu's-Sebʿ, Kahire, 1368.

tan, bâzı müellifler (meselâ, İbnu's-Sikkît, es-Sukkerî, el-A'lem eş-Şentemerî, Ḥasen es-Sendûbî v.b.) de *Mu'allaḳât* şâirlerinin divanlarını, dolayısiyle *Mu'allaḳa*larını şerh etmişlerdir. Bu makalede bunlara temas edilmeyecektir. Aşağıda, *Mu'allaḳât*'ı şerh edenler, imkân nisbetinde eserleriyle birlikte, kronolojik bir sıra içinde verilecektir:

1- el-Eṣma'î (öl. 216/831): "*Kitābu'l-Ḳaṣā'idi's-Sitt*" (23). Şerhi bize ulaşmamıştır.

2- İbnu's-Sikkît (öl. 246/861): "*Şerḥu'l-Mu'allaḳāt*" (24). Şerhi bize ulaşmamıştır.

3- Ebû Sa'îd eḍ-Ḍarîr el-Curcânî, Aḥmed b. Ḫâlid (öl. 282/895): "*Şerḥu'l-Mu'allaḳâti's-Seb'*", Kahire, Dâru'l-Kutub, edeb, nr. 3911 (25).

4- Muḥammed b. Aḥmed İbn Keysân (öl. 299/911): "*Şerḥu's-Seb'i't-Ṭıvâl*" (26), Berlin, nr. 7440; London, India Off., nr. 800 (27). Parça halindeki neşirleri: M. Schlössinger, *Ibn Kaisân's Cmt. zur M. des 'Amr ibn Kulṯûm*, ZA, XVI (1902), s. 15-64; F.L. Bernstein, *Des Ibn Kaisân Kmt. zur M. des Imru'ulḳais*, ZA XXIX (1914-15), s. 1-77.

5- Ebû Muḥammed el-Ḳâsim Muḥammed b. Beşşâr el-Enbârî (öl. 304/916): "*Şerḥu's-Seb'i't-Ṭıvâl*" (28).

6- Ebû Bekr Muḥammed b. el-Ḳâsim İbnu'l-Enbârî (öl. 328/840): "*Şerḥu'l-Ḳaṣā'idi's-Seb'i't-Ṭıvâl el-Câhiliyyāt*" (29) (nşr. 'Ab-

23- İbnu'n-Nedîm, a.g.e., s. 88.

24- İsmâil Paşa, Hediyyetu'l-'Ârifin, Esmâ'u'l-Mu'ellifin ve Âşâru'l-Muṣannifin, nşr. Kilisli Rifat Bilge v.b. İstanbul 1951-55, II, 536; ez-Ziriklî, el-A'lâm, 3. baskı, Beyrut 1389/1969, IX, 255.

25- Fu'âd Seyyid, Fihrisu'l-Maḫṭûṭâti'l-Muṣavvere, Kahire 1954, I, 493; Fuat Sezgin, a.g.e., II 50 (burada eserin numarası 3900'dür).

26- Ebu'l-Berekât İbnu'l-Enbârî, a.g.e., s. 235.

27- Fuat Sezgin, a.g.e., II, 50.

28- Bâzı eserlerde (es-Suyûṭî, Buğyetu'l-Vu'ât, nşr. M. Ebu'l-Faḍl. İbrâhim, Kahire 1384/1964-65, II, 261; Taşköprîzâde Aḥmed, Miftâḥu's-Se'âde, nşr. Kâmil Kâmil Bekrî, 'Abdulvehhâb Ebu'n-Nûr, Kahire 1968, I, 182; ez-Ziriklî, a.g.e., VI, 16), onun böyle bir *Mu'allaḳât* şerhinin bulunduğu ifâde ediliyorsa da, 'Abdusselâm M. Hârûn, bunu bir hatâ olarak görmekte ve bu şerhin, oğlu Ebû Bekr İbnu'l-Enbârî'ye ait olduğunu söylemektedir. Bk. Ebû Bekr İbnu'l-Enbârî, a.g.e., nâşirin mukaddimesi, s. 9.

29- İbnu'n-Nedîm, a.g.e., s. 118; Ebu'l-Berekât İbnu'l-Enbârî, a.g.e., s. 264; el-Ḳıftî, İnbâhu'r-Ruvât, nşr. M. Ebu'l-Faḍl İbrâhim, Kahire, 1950-55, III, 208. Bâzı eserlerde (msl. bk. Yâḳût, el-Ḥamevî, Mu'cemu'l-Udebâ', nşr. Aḥmed Ferîd Rifâ'î, Kahire 1936-38, XVIII, 312; İbn Ḫallikân, g.e., IV, 242; eş-Şafedî, el-Vâfî bi'l-Vefeyât, nşr. S. Dedering, Wiesbaden 1974, IV, 344) "Şerḥu'l-Câhiliyyât" adı ile geçmektedir.

dusselâm M. Hârûn, Kahire 1963). Diğer parça halindeki neşirleri: O. Rescher, *Die Moʿallaqa des Ṭarafa mit dem Kmt. des Ibn el-Anbārī*, İstanbul, 1329/1911; aynı mll., *La "Moʿallaqa" de ʿAntara avec le Cmt. d'Ibn al-Anbārī*, RSO, IV (1911-12), s. 301-331, VI (1914-15), s. 317-352, 931-959; aynı mll., *Die M. des Zuhair mit dem Kmt. des Ibn el-Anbārī*, MO, VII (1913), s. 137-195.

7- Ebû Caʿfer Muḥammed b. Aḥmed en-Naḥḥâs (öl. 338/950): "*Şerḥu'l-Ḳaṣâ'idi't-Tisʿi'l-Meşhûrât*" (30) (c. I-II, nşr. Aḥmed el-Ḫaṭṭâb, Bağdad 1393/1973). Parça halinde, daha önceki neşir ve tercümeleri: *Tharaphae Mollakah cum Scholiis Nahas..., arabice edidit, vertit, illustravit* J.J. Reiske, Leiden 1742; *İmruʾulḳays Muʿallaḳa*'sına olan şerhi, hulâsa olarak, G.J. Lette tarafından neşredilmiştir (Leiden 1748); E.F.C. Rosenmüller, *Zohairi Carmen Al-Moallakah (Cvm Scholiis Zvzenii integris et Nachasi)*, Leipzig 1792, 2. basımı; Leipzig 1826; *An-Naḥḥâs' Cmt. zur M. des Imruul-Qais..*, nşr. E. Frenkel, Halle 1876; *Die M. des Zuhair mit dem Kmt. des... An-Naḥḥâs*, nşr. J. Hausheer, Berlin 1905.

8- ʿAbdullâh b. Caʿfer İbn Deresteveyh (öl. 347/957): "*Tefsîru's-Sebʿi't-Ṭıvâl*" (31). Şerhi ele geçmemiştir.

9- Ebû ʿAlî İsmâʿîl b. el-Ḳâsim el-Ḳâlî (öl. 356/967): "*Tefsîru'l-Muʿallaḳât*" (32). Şerhi ele geçmemiştir.

10- Ebû Manşûr Muḥammed b. Aḥmed el-Ezherî (öl. 370/980): "*Tefsîru's-Sebʿi't-Ṭıvâl*" (33). VII/XIII. asırda Haleb'deki bir kütüphanede mevcuttu (34).

11- Ebû Usâme Cunâde b. Muḥammed el-Ezdî el-Herevî (öl. 399/1009): "*Naẓmu't-Tefsîr, Şerḥu Muʿallaḳâti İmri'ilḳays*", British Museum, Or., nr. 6638.

30- İbn Ḫayr, Fehrese, nşr. F. Codera, J.R. Tarrago, Bağdat 1963, s. 366, 369; krş. Ebu'l-Berekât İbnu'l-Enbârî, a.g.e., s. 291; İbn Ḫallikân, a.g.e., I, 100; es-Suyûṭî, a.g.e., I, 362; ed-Dâvudî, Ṭabaḳâtu'l-Mufessirîn, nşr. ʿAlî Muḥammed ʿOmer, Kahire 1392/1972, I, 68; Taşköprîzâde Aḥmed, a.g.e., II, 83; ez-Ziriklî, a.g.e., I, 199.

31- İbnu'n-Nedîm, a.g.e., s. 100; el-Ḳıfṭî, a.g.e., II, 114; krş. İbn Deresteveyh, Taşḥîḥu'l-Faşîḥ, nşr. ʿAbdullâh el-Cubûrî, Bağdat 1975, nâşirin mukaddimesi, s. 27.

32- ez-Zubeydî, Ṭabaḳâtu'l-Naḥviyyîn ve'l-Luğaviyyîn, nşr. M. Ebu'l-Faḍl İbrâhîm, Kahire 1373/1954, s. 203; İbn Ḫayr a.g.e., s. 355; İbn Ḫallikân, a.g.e., I, 226; es-Suyûṭî, a.g.e., I, 453.

33- Yâḳût el-Ḥamevî, a.g.e., XVII, 165; ed-Dâvudî, a.g.e., II, 62.

34- Fuat Sezgin, a.g.e., II, 51.

12- Muḥammed b. Maḥmûd b. Muḥammed el-Miskân (35) (öl. ?).

13- el-ʿOmerî (öl. ?): *"Tefsîru's-Sebʿi'ṭ-Ṭıvâl el-Câhiliyyât bi-Ġarîbihâ"* (36).

14- Ebu'l-Ḥaccâc Yûsuf b. Suleymân en-Naḥvî, el-Aʿlem eş-Şentemerî (37) (öl. 476/1083).

15- Aḥmed b. ʿAbdillâh b. Saʿid el-Enṣârî (38) (V./XI. asır).

16- Ebû ʿAbdillâh b. el-Huseyn b. Aḥmed ez-Zevzenî (öl. 486/1093): *"Şerḥu'l-Muʿallaḳâti's-Sebʿ* (39). Neşir ve tercümeleri: E. Menil, J. Willmet, *Antarae Poëma Arabicum Moallakah cum integris Zuzenii scholiis...*, Leiden 1816; J. G. L. Kosegarten, *Amrui-ben-Kelthûm Taglebitae Moallakam... Essuseni scholiis illustratam... in latinum transtulit*, Jena 1819; W. Knatchbull, *Harethi Moallakah cum scholiis Zuzenii...*, Oxford 1820; ʿAbdurraḥîm eş-Şafîbûrî, M. Lumbsden, *The Seven Poems...*, Calcutta 1823; E.G. Hengstenberg, *Amrilkaisi Moallakah cum scholiis Zuzenii...*, Bonn, 1823; J. Vullers, *Harethi Moallaca cum scholiis Zuzenii...*, Bonn 1827; aynı mll., *Tarafae Moallaca cum Zuzenii scholiis...*, Bonn 1829; S. Peiper, *Lebidi Amiritae Kasidam Moallakam... cum scholiis... Susenii...*, Breslau 1828 (40).

Doğuda neşredilmiş tam baskıları: Lübnan 1269; İstanbul 1277; Tahran 1282; İskenderiye 1288; Kahire 1277, 1292, 1304, 1311; 1315, 1319, 1328, 1340; Dehli 1895 (41); nşr. Dâru Ṣâdir,

---

35- Kâtib Çelebî, Keşfu'ẓ-Ẓunûn ʿan Esâmi'l-Kutubi ve'l-Fünûn, nşr. Şerefeddin Yaltkaya, Kilisli Rifat Bilge, İstanbul, 1971, II, 1741.

36- Ebû Caʿfer, en-Naḥḥâs, Şerḥu'l-Ḳaṣâ'idi't-Tisʿi'l-Meşhûrât, nşr. Aḥmed el-Ḫaṭṭâb, Bağdad 1393/1973, I, nâşirin mukaddimesi, s. 53.

37- eş-Şentemerî, "altı şâir" (*en-Nâbiġa, ʿAntere, Ṭarefe, Zuheyr, ʿAlḳame* ve *İmru'ulḳays*) in şiirlerine bir şerh yazmıştır. Bk. R.A. Nicholson, a.g.e., s. 128; Brockelmann, A'lem, İA, I, 298. Ferdînân Tûtel (el-Muncid fi'l-Edeb ve'l-ʿUlûm Beyrut 1960, s. 25), onun *"Şerḥu'l-Muʿallaḳât"* adlı bir eserinin olduğunu söylüyorsa da, eski kaynaklarda böyle bir kayda rastlayamadık.

38- Ebû Caʿfer en-Naḥḥâs, a.g.e., I, nâşirin mukaddimesi, s. 53.

39- C. Brockelmann, Geschichte der Arabischen Litteratur, Supplementband, Leiden 1937, I, 35; ez-Ziriklî, a.g.e., II, 249-250; ʿOmer Rıḍâ Kaḥḥâle, Muʿcemu'l-Mü'ellifîn, Dimeşk 1376-81/1957-61, III, 309.

40- Fuat Sezgin, a.g.e., II, 51.

41- Yûsuf Elyân Serkîs, Muʿcemu'l-Maṭbûʿâti'l-ʿArabiyye ve'l-Muʿarrebe, Kahire 1346/1928, I, 1127-1129; F.E. Karatay, İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi Arapça Basmalar Alfabe Katalogu, İstanbul, 1953, s. 351-352.

Beyrut 1382/1963; nşr. M. ʿAlî Ḥamdullâh, Dimeşk 1383/1963 (42); Beyrut 1972.

17- Ebû Bekr ʿÂṣım b. Eyyûb el-Beṭalyevsî (öl. 494/1100): "*Şerḥu'l-Muʿallaḳâti's-Sebʿ*" (43). Şerhi ele geçmemiştir.

18- Ebû Zekeriyyâ Yaḥyâ b. ʿAlî el-Ḫâtîb et-Tibrîzî (öl. 502/1109): "*Şerḥu'l-Ḳaṣâ'idi'l-ʿAşr*" (44). Baskıları: "*A Commentary on Ten Ancient Arabic Poems...*" adı ile nşr. C. J. Lyall (Calcutta 1894), tekrar basımı: N. J. Ridgewood, 1965; Kahire 1324, 1343, 1352, v.b. (45); nşr. Faḫruddîn Ḳabâve, Haleb 1388/1969.

19- Mevhûb b. Aḥmed el-Cevâlîḳî el-Ḫuşrî (öl. 540/1145): "*Şerḥu'l-Muʿallaḳât*", Paris, nr. 3279 (46).

20- Ebu'l-Berekât ʿAbdurraḥmân b. Muḥammed İbnu'l-Enbârî (öl. 577/1181): "*Şerḥu's-Sebʿi't-Ṭıvâl*" (47), Kahire, Dâru'l-Kutub'de bir yazma nüshası mevcuttur.

21- ʿAlâ'uddîn ʿAlî b. Muḥammed er-Rıḍâ el-Ḥuseynî eṭ-Ṭûsî (öl. ?) "*Mubârizu'l-Aḳrân fî Taḫmîsi'l-Muʿallaḳâti't-Tisʿ...*" adlı tahmîsini 655/1256'da bitirmiştir. Paris, nr. 3075, 3076 (48); Kahire, Dâru'l-Kutub, edeb nr. 7599 (49).

22- Kemâluddîn Muḥammed b. Musâ ed-Demîrî (öl. 808/1405): "*Şerḥu'l-Muʿallaḳâti's-Sebʿ*" (50). Şerhi ele geçmemiştir.

23- Aḥmed b. el-Faḳîh Muḥammed b. Ebî Bekr (öl. ?): "*Şerḥu'l-Muʿallaḳât*", Kılıç Ali Paşa, nr. 825 (51), te'lif tarihi: 828/1424 (52).

42- Fuat Sezgin, a.g.e., II, 51.

43- es-Suyûṭî, a.g.e., II, 24; krş. Kâtib Çelebî, a.g.e., II, 1740.

44- Ebu'l-Berekât İbnu'l-Enbârî, a.g.e., s. 372; İbn Ḫallikân, a.g.e., VI, 192; es-Suyûṭî, a.g.e., II, 338; ed-Dâvûdî, a.g.e., II, 372.

45- Fuat Sezgin, a.g.e., II, 51.

46- Georges Vajda, Index Général des Manuscrits Arabes Musulmans de la Bibliothèque Nationale de Paris, Paris 1953, s. 634.

47- İbn Şâkir el-Kutubî, Fevâtu'l-Vefeyât, nşr. İḥsân ʿAbbâs, Beyrut 1973-74, II, 294; es-Suyûṭî, a.g.e., II, 87; Ebu'l-Berekât İbnu'l-Enbârî, a.g.e., nâşirin mukaddimesi, s. 8.

48- Georges Vajda, a.g.e., s. 486.

49- Fuat Sezgin, a.g.e., II, 53.

50- Krş. Kâtib Çelebî, a.g.e., II, 1741.

51- Krş. O. Rescher, Die Mo'allaqa des Zuhair mit dem Kommentar des Ibn el-Anbârî, MO, VII (1913), s. 137; Yedi Askı, Önsöz, s. 8.

52- C. Brockelmann, a.g.e., Supplementband, I, 35.

24- Muḥammed b. Bedriddîn el-ʿAvfî (öl. 893/1488'e doğru): "*Tuḥfetu'l-Lebîb*" (*İmru'ulḳays, Zuheyr* ve *Ṭarefe*'nin *Muʿallaḳa*'larının şerhi), Leiden, nr. 511; Paris, nr. 3404 (53).

25- Muḥammed b. İbrâhim b. Muḥammed el-Ḥaḍramî İbn Ḥarûf (H. VIII. asır): "*Şerḥun ʿalâ Muʿallaḳâti'ş-Şuʿarâ'i's-Sitteti'l-Câhiliyyîn*", Rabat, nr. 1792 (D 923) (54).

26- ʿAbdulkadir b. Aḥmed b. ʿAlî el-Fâkihî (öl. 982/1574): "*Fetḥu'l-Muğallaḳât li-Ebyâti's-Sebʿi'l-Muʿallaḳât*" (55). Ragıp Paşa, nr. 1154 (56).

27- ʿOsmân b. ʿAbdirraḥmân b. Ebî ʿAlî et-Tenûḫî el-Maʿarrî (öl. ?), Kahire, Dâru'l-Kutub, edeb, nr. 443. en-Naḥḥâs ve ez-Zevzenî şerhlerinin hulâsası (57).

28- Muḥammed b. ʿAlî b. Faḍl el-Ḥuseynî eṭ-Ṭaberî (öl. ?) : "*Kitâbu İmtâʿi'l-Baṣar ve'l-Ḳalb ve's-Semʿ fî Şerḥi'l-Muʿallaḳâti's-Sebʿ*, 1155-57/1742-44 yılları arasında te'lif edilmiştir. (58)

29- Aḥmed b. Aḥmed b. Muḥammed es-Sucâʿî (öl. 1197/1783): "*Şerḥu Ḳaṣîdeti İmri'ilḳays*" (*Muḫtaṣar*), İskenderiye, Belediye, nr. 2482 (59)

30- Aḥmed b. Muḥammed b. ʿAbdilkerîm el-Mûsevî el-Muʿallim (öl. 1279/1862'ye doğru): "*Miftâḥu'l-Muğallaḳât fî Şerḥi'l-Muʿallaḳât*", Cambridge, Or. nr. 501 (8) (60).

31- Aḥmed b. Muḥammed b. İsmâʿîl el-Muʿâfâ en-Naḥvî (öl. ?): "*Uḳûdu'l-Leʾâli'i'l-Munseḳât fî Şerḥi's-Sebʿi's-Sumûṭ ve's-Selâṣi'l-Mulḥaḳât...*", Kahire, Dâru'l-Kutub, edeb, nr. 4576. Şerh, 1287/1870 yılında bitirilmiştir (61).

53- Aynı mll., a.g.e., II, 57; Supplementband, I, 35.

54- I.S. Allouche, A. Regragui, Catalogue des Manuscrits Arabes de Rabat, Paris-Rabat, 1954-58, II, 7-8.

55- Krş. Ḥuseyn Naşşâr, e-Muʿcemu'l-ʿArabî, Mısır 1375/1956, I, 594.

56- Ahmed Türek, Ragıp Paşa Kütüphanesi'nde Bilinmeyen Bâzı Arapça Yazmalar, ŞM, II (1957), s. 99-100, Fuat Sezgin, a.g.e., II, 52 (Bu iki yerde eserin numarası 1151 olarak gösterilmiştir ki doğrusu 1154 olacaktır; krş. C. Brockelmann, a.g.e. Supplementband, I, 35; Yedi Askı, Önsöz, s. 8).

57- Fuat Sezgin, a.g.e., II, 52.

58- Aynı mll., a.g.e., II, 52.

59- Aynı mll., a.g.e, II, 52.

60- Aynı mll., a.g.e., II. 52.

61- Aynı mll., a.g.e., II. 52.

32- ʿAlî b. ʿAlî eş-Şafîpûrî (öl. ?). Şerhi, H. 1291'de Hindistan'da basılmıştır (62).

33- Muḥammed b. İsmâʿîl el-Enṣârî eṭ-Ṭahtâvî (63) (XIII/XIX. asır).

34- ʿAbdurraḥîm b. ʿAbdilkerîm (XIII./XIX. asır): "*Kitâbu Şerḥi'l-Muʿallaḳât ʿale't-Temâm ve'l-Kemâl*", Kahire, Dâru'l-Kutub, nr. 13515z. ez-Zevzenî şerhinin telhîsi (64).

35- el-Feyḍ es-Sehârenfûrî el-Ḳureşî el-Ḥanefî (XIII./XIX. asır): "*Riyâdu'l-Feyḍ Şerḥu'l-Muʿallaḳât*" (Lahor 1299/1881) (65).

36- ʿAbdullâh Ḥasîb (öl. ?): "*İmru'ulḳays Ḳaṣîde-i Muʿallaḳasının Şerhi*" (İstanbul, 1316),

37- Ebû Firâs Muḥammed b. Muṣṭafâ en-Naʿsânî el-Ḥalebî (öl. 1362/1943): "*Nihâyetu'l-Ereb min Şerḥi Muʿallaḳâti'l-ʿArab*" (Kahire 1324/1906 (66), 1329/1911).

38- Aḥmed eş-Şinḳîṭî (öl. 133/1913): "*el-Muʿallaḳât ev el-Ḳaṣâ'idu'l-ʿAşru'ṭ-Ṭıvâl*" (Kahire 1329/1911); yeni neşirleri: "*Şerḥu'l-Muʿallaḳâti'l-ʿAşr ve Aḥbârı Ḳâ'ilîhâ* (*Şuʿarâ'ihâ*) adı ile (Kahire 1913, 1338, 1945; Dâru'l-Endelus, Beyrut (ts.)).

39- Fu'âd Efrâm el-Bustânî: "*Ṭarefe ve Lebîd, el-Muʿallaḳatân*" (Beyrut 1929, er-Revâ'iʿ 24); "*Amr b. Kulşûm ve el-Ḥâriş b. Ḥıllize, el-Muʿallaḳatân*" (Beyrut 1929, er-Revâ'iʿ 26).

40- Muḥammed Yârcenk Bahâdur: "*Aḥsenu's-Sebk fî Şerḥi Ḳıfâ Nebk*" (Haydarâbâd 1360) (67).

41- Aḥmed Tercânîzâde: "*Şerḥ-i Muʿallaḳât-i Seb*ʿ", Tebrîz 1348 hş., Farsça şerh (68).

42- Fevzî ʿAṭavî. Eseri 1969'da Beyrut'ta basılmıştır (69).

62- C. Brockelmann, a.g.e., Supplementband ,I, 936; Ebû Ca'fer en-Naḥḥâs, a.g.e., I, nâşirin mukaddimesi, s. 55.

63- Ebû Ca'fer en-Naḥḥâs, a.g.e., I, nâşirin mukaddimesi, s. 55.

64- Fuat Sezgin, a.g.e., II, 52.

65- Yûsuf Elyân Serkîs, a.g.e., II, 1471.

66- Yûsuf Elyân Serkîs, a.g.e., II, 1861; A.S. Fulton, A.G. Ellis, Supplementary Catalogue of Arabic Printed Books in the British Museum, London, 1926, s. 610; C. Brockelmann, a.g.e., Supplementband, I, 36; Fuat Sezgin, a.g.e., II, 52.

67- Fuat Sezgin, a.g.e., II, 52.

68- Ḥânbâbâ Muşâr, Fihrist-i Kitâbhâ-yı Çâpî-yi Fârsî, Tahran 1350-53 hş., III, 3253.

69- Ebû Ca'fer en-Naḥḥâs, a.g.e., I, nâşirin mukaddimesi, s. 55.

43- Anonim *Mu'allaḳât* şerhi (yazma hâlinde) (70).

III- TERCÜMELERİ:

Mu'allaḳât tam olarak veya parça hâlinde çeşitli Batı ve Doğu dillerine tercüme edilmiş bulunmaktadır.

1- Latinceye Tercümeleri:

J.J. Reiske, *Tharaphae Moallakah cum Scholiis Nahas...*, Leiden 1742 (71); L. Warner (*İmru'ulḳays Mu'allaḳa*'sını Latinceye tercüme etmiştir; nşr. G.J. Lette, Leiden 1748 (72); E.F.C. Rosenmüller, *Zohairi Carmen Al-Moallakah* (*Cvm Scholiis Zvzenii integris et Nachasi*), Leipzig 1792, 2. basımı: Lepzig 1826, s. 1-7; L. Kosegarten, *Amrui-ben-Kelthûm Taglebitae Moallakam... Essuseni scholiis illustratam... in latinum trasntulit*, Jena 1819; W. Knatcbull, *Harethi Moallakah cum scholiis Zuzenii...*, Oxford 1820 (73); J. Bolmeer, *Amrilkaisi Moallakah arabice et latine..*, Lund 1824 (74); J. Vullers, *Harethi Moallaca cum scholiis Zuzenii..*, Bonn 1827 (75).

2- Fransızcaya Tercümeleri:

S. de Sacy, *Kalîla wa-Dimna*, Paris 1816 (*Lebîd*'in *Mu'allaḳa*'sının neşr ve tercümesi: s. 67 v. dd., 287 v.dd. (76); aynı mll., Mém. de l'Acad. des Inscr. L, 41 (77) (*İmru'ulḳays Mu'allaḳa*'sının tercümesi); C. de Perceval, *Essai sur l'Histoire des Arabes Avant l'Islamisme*, Paris 1847-48, msl. bk. *İmru'ulḳays Mu'allaḳa*'sının tercümesi: II, 326-332; *el-Ḥâriş*'in *Mu'allaḳa*'sının tercümeei: II, 366-373; *Zuheyr Mu'allaḳa*'sının tercümesi: II, 531-536; v.b.; A. Raux, *La Mo'allaka d'Imrou'l-Kais..., Paris* 1907 (78).

70- Yazmalarının bulunduğu yerler için bk. Fuat Sezgin, a.g.e., II, 52, *Mu'allaḳât*'ı şerh edenler konusunda toplu bilgi için bk. Kâtib Çelebî, a.g.e., II, 1740-41; İsmâil Paşa, a.g.e., I-II, tür. yer.; aynı mll., Keşfu'ẓ-Ẓunûn Zeyli, nşr. Şerefeddin Yaltkaya, Kilisli Rifat Bilge, İstanbul 1972, II, 3, 229, 513 ve tür. yer.; Mehmed Fehmî, a.g.e., s. 614; Yûsuf Elyân Serkîs, a.g.e., I, 1127-29; C. Brockelmann, a.g.e., Supplementband, I, 35-36; Yedi Askı , Önsöz, s. 6 v.dd.; Ebû Ca'fer en-Naḥḥâs, a.g.e., I, nâşirin muaddimesi, s. 51-55; Fuat Sezgin, a.g.e., II, 50-53.

71- Krş. Necîb el-'Aḳîḳî el-Musteşriḳûn, Kahire 1964-65, II, 693, 704.

72- Cl. Huart, İmrüülkays, İA, V/II, 988; krş. Fuat Sezgin, a.g.e., II, 49.

73- Ch. Pellat, al-Hārith, b. Ḥılliza, EI, III, 222.

74- Fuat Sezgin, a.g.e., II, 49.

75- Necîb el-'Aḳîḳî a.g.e., II, 704.

76- Fuat Sezgin, a.g.e., II, 49; krş. Necîb el-'Aḳîḳî, a.g.e., I, 182.

77- Cl. Huart, a.g. mad., İA, V/II, 988.

78- Fuat Sezgin, a.g.e., II, 49.

3- Almancaya Tercümeleri:

A. T. Hartmann, *Die Hellstrahlenden Plejaden...*, Münster 1801; P. Wolff, *Muallakat. Die Sieben Preisgedichte...*, Rotweil 1857; L. Abel, *Die Sieben Moʿallaqât*, Berlin 1891; F.A. Müller, *Imrulkaisi Muʿallaka*, Halle 1869; T. Nöldeke, *Fünf Moʿallaqât, Übers. und Erkl.*, SBAW Wien, CXL-CXLIV (1899-1901) (*Zuheyr, Lebîd, ʿAntere, ʿAmr* ve *el-Ḥâriṣ*'in *Muʿallaḳa*'larının tercümesi); B. Geiger, *Die Muʿallaqa des Ṭarafa, Übers. und Erkl.*, WZKM, XIX (1905), s. 323-370, XX (1906), s. 37-80; S. Gandz, *Die Muʿallaqa des Imrulqais, Übers. und Erkl.*, SBAW Wien CLXX (1913); Fr. Rückert, *Ṭarefe* ve *Lebîd'in Muʿallaḳa*'larını Almancaya tercüme etmiştir (79); R. Geyer, *Zwei Gedichte von al-'Aʿsâ, hsg., übers. und erkl., II: Waddiʿ Hurairata*, SBAW Wien, CLXXXXII (1919) (80).

4- İngilizceye Tercümeleri:

W. Jones, *Moallakât, or Seven Arabian Poems..*, (81) London 1782; C. J. Lyall, *Translations of Ancient Arabian Poetry*, London 1885; F. E. Johnson, *Muʿallaḳāt. The Seven Poems Suspended in the Temple at Mecca*, Bombay 1893 ve London 1894 (82); Lady Anne Blunt and Wilfred Scawen Blunt, *The Seven Golden Odes of Pagan Arabia*, London 1903; A. J. Arberry, *The Seven* Odes, London 1957; Clouston, *Arabian Poetry*, Glascow 1881, *İmru'ulḳays Muʿallaḳa*'sının tercümesi: s. 1-14; C. J. Lyall, *The Muʿallaqah of Maimūn al-Aʿshā*, Festschrift, E. G. Browne, 1922, s. 283-292; U. Schedler, *A Prose Translation of the M. of Labid by William Wright*, J. Sem. Stud. VI (1961), s. 97-104 (83).

5- İspanyolcaya Tercümesi:

Federico Corriente, *Las Muʿallaqāt: Antologia Panorama de Arabia Preislamica*, Madrid: Instituto Hispano-Arabe de Cultura, 1974, 141 s.

6- İsveççeye Tercümeleri:

J. (B.M.) Bolmeer, Lund 1824 (84) (*İmru'ulḳays Muʿallaḳa*'sının tercümesi); G. Vitestam, *Imra al-Qais, Mu'allaqa*,, Lund 1967, (85).

7- Rusçaya Tercümesi:

G. Murkes, Petersburg 1889 (86) (*İmruʿulḳays Muʿallaḳa*'sının tercümesi).

79- Necîb el-ʿAḳîḳî, a.g.e., II, 699; Fuat Sezgin, a.g.e., II, 49.

80- Fuat Sezgin, a.g.e., II, 49.

81- *Muʿallaḳât*'ın İngilizceye ilk tercümesidir. Bk. ez-Ziriklî, a.g.e., IX, 146.

82- A.S. Fulton, A.G. Ellis, a.g.e., s. 610.

83- Fuat Sezgin, a.g.e., II. 49.

84- Cl. Huart, a.g. mad., İA, V/II, 988.

85- Fuat Sezgin, a.g.e., II, 49.

86- Cl. Huart, a.g. mad., İA, V/II, 988; S. Boustany, Imru'al-Ḳays, EI, III, 1178; Necîb el-ʿAḳîḳî, a.g.e., III, 931.

8- Farsçaya Tercümeleri:

Muʿallaḳât, Şark dillerinden Farsçaya da tercüme edilmiştir. Bu tercümelerden biri, İstanbul'da Feyzullah Efendi kütüphanesinde 1661 numarada kayıtlı ez-Zevzenî şerhini hâvi bir mecmua içerisindedir. Ne zaman ve kimin tarafından yapıldığı belli değildir. Yalnız sonundaki H. 723 tarihine ve yazıldıktan sonra asliyle karşılaştırılmış olması kaydına bakılırsa, tercümenin bu tarihten önce yapılmış olduğu anlaşılmaktadır (87).

Ayrıca, ʿAbdulevvel Cevnpûrî tarafından, "*Sebʿa-i Muʿallaḳa*" adı altında, Arapça metin, önsöz ve notlarla birlikte Farsçaya ve Hint diline tercüme edilmiştir (Cevnpûr, 1900, 24 s.). Bu eserde sadece, *Muʿallaḳât*'taki ve 1. ve 3. şiirlerin, yâni *İmruʾulḳays* ile *Zuheyr*'in *Muʿallaḳa*'larının tercümeleri yer almaktadır. Yine son zamanlarda *Muʿallaḳât*, Arapça metni ile tam olarak Farsçaya tercüme edilmiş bulunmaktadır: ʿAbdulmuḥammed Âyetî, *Muʿallaḳât-i Sebʿ* (Tahran, 1345 hş., 144 s.) (89).

9- Hint Diline Tercümesi:

İmruʾulḳays ve *Zuheyr*'in *Muʿallaḳa*'ları, yukarıda zikrettiğimiz gibi, ʿAbdulevvel Cevnpûrî tarafından "*Sebʿa-i Muʿallaḳa* " adı altında Hint diline tercüme edilmiştir. Ayrıca, ez-Zevzenî şerhinden seçilmiş Arapça şerhli "*et-Taʿlîḳât ʿale's-Sebʿi'l-Muʿallaḳât*" (Dehli 1895) adlı umumî *Muʿallaḳât* şerhinde de u'l-Feḳâr ʿAlî ed-Devbendî'nin, Hint diliyle şerhleri yer almaktadır (90.

10- Türkçeye Tercümeleri:

Muʿallaḳât'ın tam olarak Türkçeye tercümesi M. Şerefeddin Yaltkaya tarafından yapılmıştır: *Yedi Askı*, İstanbul, 1943. Manzum tercümesi: İ.Z. Eyuboğlu, *Yedi Askı*, İstanbul 1985. Diğer kısmî ve parça hâlindeki tercümeleri ise şunlardır: Hersekli Mehmed Kâmil, *Terceme-i Muʿallaḳât-i Sebʿa*, Derse'âdet 1305 (*İmruʾulḳays Muʿallaḳa*sının tercümesi); ʿAbdullâh Ḥasîb, *İmruʾulḳays Ḳaṣîde-i Muʿallaḳasının Şerhi*, İstanbul 1316; Şemseddin Sâmî, *el-Muʿallaḳâtu's-Sebʿ*, Kostantîniyye 1320 (tamamlanmamış, notlar hâlinde olup, basılmamıştır.) (91); Şerefeddîn (Yaltkaya) *Arap Edebiyatı*, Bilgi Mecmuası, c. I, sayı 4 (Şubat 1329) s. 364-397; Aynı mll., *Yedi Askı'dan İmrü-el-Kays* ve *Askısı*, "Tercümec. IV, sayı 19 (19 Mayıs 1943), s. 6-11; Mehmed Fehmî, *Târîh-i Edebiyyât-ı Arabiyye*, I, İstanbul 1917/1332, tür. yer.: Cemal Süreya, *İmruʾulḳays Muʿallaḳa*'sını nazmen

87- Yedi Akı, Önsöz, s. 8.

88- Edward Edwards, A Catalogue ofhe Persian Printed Books in the British Museum, London 1922, s. 391; A.S. Fulton, A.G. Ellis, a.g.e., s. 610.

89- Ḫânbâbâ Muşâr, a.g.e., IV, 4826.

90- A.S. Fulton, A.G. Ellis,.a.g.e,, s. 610.

91- Ömer Faruk Akün, Şemseddin Sâmî, İA, XI, 415; Agâh Sırrı Levend, Şemsettin Sami, nşr. TDK, Ankara 1969, s. 99.

Türkçeye tercüme etmiştir (92). Hayreddin Karaman, Bekir Topaloğlu, *Arap Dili ve Edebiyatından Tercemeler*, İstanbul 1967, s. 66-67 (*Ṭarefe* ve *Zuheyr*'in *Mu'allaḳa*'larından seçilmiş beyitlerin tercümeleri); Talât Sait Halman, *Eski Uygarlıkların Şiirleri*, İstanbul 1974, s. 308 (*Zuheyr*'in *Mu'allaḳa*'sının çok az bir kısmının tercümesi).

92- Bk. Hüseyin Karakan, Dünya Şiiri, İstanbul, 1963, III, 190-192.

Kısaltmalar

DD : Ankara Üniv. Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Doğu Dilleri (Dergisi), Ankara.

EI : The Encyclopaedia of Islam, New Edition, Leiden 1960 v.dd.

IC : Islamic Culture, Haydarâbâd.

İA : İslâm Ansiklopedisi, İstanbul.

İİFD : Atatürk Üniv. İslâmî İlimler Fakültesi Dergisi, Ankara.

JRAS : Journal of the Royal Asiatic Society, London.

MO : Le Monde Oriental, Uppsala.

RSO : Rivista degli Studi Orientali, Roma.

SBAW Wien : Sitzungsberichte der Kaiserlichen Akademie der Wissenschaften in Wien.

ŞM : Şarkiyat Mecmuası, İstanbul.

WZKM : Wiener Zeitschrift für die Kunde des Morgenlandes, Wien.

ZA : Zeitschrift für Assyriologie, Berlin.